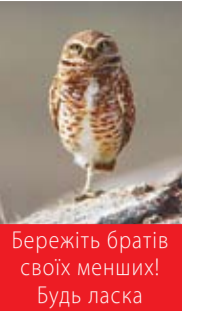

БІЗНЕС РЕВ'Ю

Бережіть братів своїх менших! Будь ласка

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТИЖНЕВИК

Україна BUSINESS

18 РОКІВ НА РИНКУ ДІЛОВОЇ ПРЕСИ

Ukraine Business Review

Грег МакТаггарт, старший міжнародний радник з питань пенсійної реформи проекту USAID "Розвиток ринків капіталу":

"Чи бути пільговим пенсіям у накопичувальній системі?"

роботи. Взагалі вважається, що підвищений рівень заробітної плати повинен бути достатньою компенсацією за роботу у шкідливих умовах, але якщо є бажання профінансувати вихід на пенсію до досягнення загальностановленого пенсійного віку, то такі пенсії повинні профінансуватися за рахунок внесків або самого працівника, або його роботодавця. Пільгові пенсії для таких категорій працівників не повинні виплачуватися за рахунок підвищення внесків або зменшення розміру виплат для решти населення.

ЗАХІДНИЙ ДОСВІД

Наскільки нам відомо, не існує жодної країни ОЕСР, де б за рахунок обов'язкової державної пенсійної системи дозволявся достроковий вихід на пенсію або підвищені виплати для певних категорій працівників. Усі ці заходи здійснюються через недержавні пенсійні фонди. Найбільш розповсюдженим механізмом є надання дозволу на достроковий вихід на пенсію із зменшенням розміру виплат, яке розраховується актуарно.

Як правило, у схемах з визначеними виплатами люди можуть виходити на пенсію на 10 років раніше загальностановленого пенсійного віку, але якщо вони це роблять, то розмір їхніх виплат суттєво зменшується, здебільшого через те, що фонду потрібно буде виплачувати їхні пенсії протягом значного періоду часу – на Заході, якщо виходити на пенсію у 50 років, то фонд може здійснювати виплати протягом приблизно 30-35 років.

Типовим прикладом є наступна ситуація. Особи, яка вийшла на пенсію при досягненні загальностановленого пенсійного віку, пенсійний план здійснює виплати у розмірі 1/80 від останньої заробітної плати за кожний рік стажу. Особа, яка має 40 років стажу, отримає пенсію у розмірі 50% своєї заробітної плати. Але особа, яка вийшла на пенсію у віці 50 років, отримає значно меншу пенсію, оскільки 30 років стажу забезпечує пенсію у розмірі 37,5% заробітної плати, але через достроковий вихід цю пенсію буде ще більше зменшено, як правило, на 3% за кожний рік до досягнення загальностановленого пенсійного віку. У даному прикладі через достроковий вихід зазначені 37,5% від останньої заробітної плати буде зменшено на 30%, що в результаті забезпечить загальний розмір пенсії трохи більше 26% останньої заробітної плати.

Однак, для тих, хто має право на пільгові пенсії, зменшення не настільки значне. Наприклад, пенсійний вік для пожежників у Великій Британії 55

років. У 55 років за наявності стажу 30 років особа отримає пенсію у розмірі 2/3 останньої заробітної плати. Проте, особа, яка має 25 років стажу, може виходити на пенсію у віці 50 років, але вона отримає меншу пенсію, оскільки сплачувала внески тільки протягом 25 років, а не 30, як інша особа, тому вона отримає пенсію у розмірі лише 50% своєї заробітної плати.

Проте, необхідно зауважити одну річ, що у пенсійних схемах, де існує достроковий вихід на пенсію, як правило, тарифи внесків працівників вище, ніж звичайні. Наприклад, у пенсійній схемі для пожежників кожний пожежник сплачує внески у розмірі 11% від заробітної плати, а розмір звичайного внеску – 5-6%.

Пенсійні схеми на Заході, які дозволяють достроковий вихід на пенсію на вигідних умовах, існують, як правило, для тих професій, які пов'язані з роботою у стресових ситуаціях або у важких умовах праці, наприклад, пожежники, авіадиспетчери, шахтарі, моряки. Один з аргументів на користь дострокового виходу на пенсію те, що виконання професійних обов'язків цими працівниками потребує від них відмінного стану здоров'я. Якщо їм не дозволяти раніше виходити на пенсію, то вони будуть намагатися вийти на пенсію у зв'язку з поганим станом здоров'я, що надасть їм можливість отримувати більшу пенсію, яка буде дорожче коштувати фонду.

ПОСТОЦІАЛІСТИЧНІ КРАЇНИ

Як вже згадувалось, соціалістичні країни визнали необхідність надання можливості дострокового виходу на пенсію певним категоріям працівників. Але до 1991 року для них існувала єдина реальна можливість забезпечити достроковий вихід на пенсію – це часи, мабуть, не було скарг від решти населення щодо такого механізму.

Але перехід до ринкової економіки призвів до криз у пенсійних системах багатьох постсоціалістичних країн. Багато країн постсоціалістичного простору просто скасували пільгові пенсії, залишивши на розсуд роботодавців та працівників домовлятися або підвищувати заробітні плати як компенсації, або погодитися на сплату внесків до недержавного пенсійного фонду. Наприклад, Угорщина і Польща – країни, де це сталося.

У деяких країнах на рівні законодавства були скасовані пільгові пенсії в межах обов'язкових пенсійних систем і зарекомендували обов'язкові внески до професійних схем. Болгарія та Словаччина є прикладами таких країн.

Інші країни в основному нічого не зробили – Росія приклад такої країни. Довгий час законопроект про пільгові пенсії знаходився в Думі, але його розгляд так нікуди і не просунувся.

Все частіше пільгові пенсії знову постають у центрі уваги. Останнім часом дві країни – Румунія і Хорватія набули популярності завдяки своїм дискусіям з приводу пільгових пенсій. Обидві країни знаходяться під тиском вимог МВФ щодо реформування пенсійних систем та зменшення державних витрат.

Справжні дебати розгорнулися в цих країнах з приводу того, наскільки скорочувати пільгові пенсії. Майже не залишається сумніву, що у найближчому майбутньому ці країни скасуватимуть можливість дострокового виходу на пенсію у пільговому пенсійному забезпеченні. Але найбільшу дискусію викликає питання, чи усі пільгові пенсії скасувати. Державні службовці, члени парламенту, судді та ін. – усі мають пенсійні привілеї. В Україні їх можуть називати "спеціальними", але насправді вони є привілеями пенсіями.

Справжні дебати розгорнулися в цих країнах з приводу того, наскільки скорочувати пільгові пенсії. Майже не залишається сумніву, що у найближчому майбутньому ці країни скасуватимуть можливість дострокового виходу на пенсію у пільговому пенсійному забезпеченні. Але найбільшу дискусію викликає питання, чи усі пільгові пенсії скасувати. Державні службовці, члени парламенту, судді та ін. – усі мають пенсійні привілеї. В Україні їх можуть називати "спеціальними", але насправді вони є привілеями пенсіями.

У цьому напрямку ще потрібно здійснити багато роботи, як-то визначення тарифів внесків тощо, але, на нашу думку, успішність функціонування пільгових пенсій на Рівні III є найкращою перевіркою, яка тільки може бути, щодо того, чи справді в Україні може згодом успішно функціонувати обов'язкова накопичувальна система. Однак, для цього необхідно посилити регулювання третього рівня, забезпечити його прозорість та ефективне функціонування та захист інтересів учасників недержавних пенсійних фондів. ❑

* Погляди та думки автора, висловлені в цій статті, не обов'язково співпадають або відображають погляди або думки Уряду США та USAID

Пільгові пенсії завжди були частиною компенсаційного пакету для тих, хто працює у важких або шкідливих умовах праці. Такі пенсії існують як в західних, так і в соціалістичних країнах. Основна відмінність між двома системами завжди полягала в тому, як досягається кінецьний результат.

Соціалістичні країни, здебільшого, зробили пільгові пенсії субкомпонентом системи обов'язкового соціального страхування. Це мало сенс оскільки альтернативні пенсійні схеми, зокрема недержавні пенсійні фонди, почали з'являтися в таких країнах, як Росія, тільки починаючи з 1991 року. Тому, на той час єдиним можливим варіантом було включення пільгових пенсій в систему обов'язкового пенсійного забезпечення.

На заході недержавні пенсійні фонди мають значно довшу історію, тому пенсії для шахтарів, льотного

персоналу, вчителів, пожежників та ін. традиційно надавалися недержавними пенсійними фондами. У багатьох постсоціалістичних країнах, в яких пільгові пенсії раніше були субкомпонентом обов'язкового пенсійного забезпечення, зараз вони або повністю скасовані, або переведені на систему сплати внесків до недержавного пенсійного фонду роботодавцем та/або працівником.

Не так багато людей насмілює би відмовити у праві дострокового виходу на пенсію тим, хто працював у шкідливих умовах. Але проти чого заперечують люди, так це проти субсидування цих пільгових пенсій рештою населення.

На загальну думку, ті, хто працює у шкідливих умовах праці, дуже часто це роблять через підвищений рівень зарплати, який виплачують на таких посадах. Вони знають про ризики, на які вони наражаються при виборі такої

ЕКОНОМІКА

Бюджетні поневір'яння...

Стор. 2

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Галузь лізингу: погляд у майбутнє

Стор.5

ПУЛЬС ЖИТТЯ

"Комунальний колапс" – не за горами?

Стор. 8

ЯК НАМ ЖИТИ ДАЛІ

Значна частина питань, які розглядалися на засіданні глав урядів країн СНД у Ялті, стосувалася економічного співробітництва і торгових відносин. Зокрема, були узгоджені рішення про спільні заходи у подоланні наслідків світової фінансової кризи; основні напрямки співпраці країн СНД в інноваційній сфері; підписані документи про узгоджений розвиток міжнародних транспортних коридорів. Важливе місце відвели обговоренню оптимізації співпраці в енергетичній сфері. Саме у цьому контексті привертало особливий інтерес результати переговорів Юлії Тимошенко і Володимира Путіна.

Ялтінська зустріч прем'єр-міністрів виглядає неоднозначно. Озвучені українськими і російськими політиками домовленості були доякірні ще кілька місяців тому: Володимир Путін вкотре пообіцяв не застосовувати до України штрафні санкції за недобір газу, висловивши надію, що ми "зустрінемо Новий рік без проблем", а Юлія Тимошенко гарантувала вчасний розрахунок. Було також підтверджено, що плата за транзит газу збільшиться приблизно на 60%, "що передбачено контрактами, і "Газпром" пішов на це з відкритим забралом".

Після ялтінської зустрічі прем'єрів, 24 листопада відбулися переговори голови правління "Нафтогазу" Олега Дубини і голови правління російського енергохолдингу Олексія Міллера, за результатами яких "Нафтогаз України" і "Газпром" юридично оформили домовленості щодо газу.

КОНФЕРЕНЦІЯ

17-21 лютого 2010 року в рамках спільного міжнародного проекту між Національним університетом державної податкової служби України і Академією фінансів м. Варшава, Республіка Польща, відбудуться візна Міжнародна науково-практична конференція "Особливості функціонування національних фінансових систем в умовах поглиблення глобалізаційних процесів". Організатори конференції: Державна податкова адміністрація України, Національний університет державної податкової служби України,

І знову про газ

Компанії підписали доповнення до контракту купівлі-продажу. Вони домовилися про скорочення імпорту російського природного газу в 2010 році до 33,75 млрд куб. м. Документом закріплена також відсутність штрафних санкцій за недобір Україною законтрактованого газу у 2009 році. Нагадаємо, що за підписанням 19 січня ц.р. контрактом, "Нафтогаз" збирався купити у 2009 році 40 млрд куб. м (при цьому рівень, на якому діє правило take or pay, зафіксований у 80%, тобто 32 млрд кубометрів). З наступного року обсяг зростає до стандартних для України 52 млрд куб. м (з рівнем мінімального відбору 41,6 млрд куб. м).

Отже, попередні підсумки нинішніх газових домовленостей такі: по-перше, домовилися про штрафні санкції, про які нещодавно поперше заявили українські політики і експерти, на 2009 рік знятий. Нагадаємо, проте, що у цьому році "Газпром" до всіх своїх зобов'язань не застосував штрафних санкцій, отже відмова від них не є особливою перевагою для України. Другий підсумок – пункт про штрафи в контракті залишиться. Російська сторона наполягає на тому, що домовленостей про нові об'єми поставок достатньо: не буде зайвого об'єму – не буде і санкцій. "Гроші на бочку! І ніяких несподіванок", – так виглядає ця позиція у формулюванні радника президента РФ Віктора Черномірдіна.

Попередні підрахунки "Нафтогазу" українських потреб в енергоносіях на наступний рік – 27 млрд. плюс право докупити 20% у випадку, якщо економіка відчутно зростає. Водночас експерти

вже зараз ставлять питання: чи впорається Україна навіть з таким обсягом імпорту, особливо з урахуванням очікуваного зростання цін на газ порівняно з 2009 роком у зв'язку зі скасуванням 20-відсоткової знижки. Як відомо, наступного року "Нафтогаз" імпортуватиме паливо за повністю європейськими цінами.

Експерти, уже традиційно, не поділяють оптимізму Юлії Тимошенко про те, що, на її думку, ціна для України на газ на 2010 рік буде майже такою, як і на 2009. Погоджуючись з прогнозами "Газпрому", вони вважають, що у I кварталі 2010 вартість російського газу для України становитиме до 300 дол. за тис. кубів, а за підсумками року середня вартість газу сягатиме 310 дол., що на 32% вище за середню ціну на російській газ в нинішньому році і вище, ніж середня європейська ціна російського газу.

При цьому плани "заробити мільярди на транзиті", про що заявляла український прем'єр, також не зовсім реальні. Підвищення ставки за транзит нівелюється скороченням об'ємів прокачування російського газу до Європи, яке збережеться, швидше за все, і в 2010 внаслідок кризи.

Водночас деякі спеціалісти прогнозують що в наступному році ми відчемо принцип take or pay повною мірою. Якщо нинішній, на думку енергетичного експерта Олександра Нарбути, був "роком перемир'я на умовах переможця", то 2010 стане роком без сантментів, незалежно від конфігурації влади після виборів.

Продовження на стор. 2

НОВИНИ ТИЖНЯ

КРЕДИТУВАННЯ АГРАРІВ БУДЕ СПРОЩЕНО?

Міністерство аграрної політики України розробило законопроект, що передбачає спрощення процедури отримання сільгосптоваровиробниками бюджетної позики в межах режиму державних заставних закупівель зерна.

Законопроект, зокрема, знімає заборону на надання бюджетної позики в межах державних заставних закупівель особам, які мають непогашений податковий борг по загальнодержавних податках, зборам, включаючи внески до Пенсійного фонду або відрахування до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, просторочену заборгованість з будь-яких видів бюджетних позик або інших кредитів, гарантованого державою, а також тим, які мають просторочену заборгованість по виплаті орендної плати за земельні паї, орендовані у фізичних осіб. ❑

УКРАЇНА У СПИСКУ НАЙБІЛЬШ РИЗИКОВАНИХ ДЛЯ ІНВЕСТИЦІЙ КРАЇН

За дослідженням лондонської компанії Credit Market Analysis, найбільші типові ризики для інвесторів представляють державні облигації України, Аргентини, Венесуели, Латвії, Ісландії, Литви, Казахстану, Лівану та Росії.

Днями Україна також опустилася у рейтингу рівня коруптивності, підготовленому глобальною антикорупційною неурядовою організацією Transparency International за 2009 рік. Щорічне глобальне дослідження Transparency International засвідчило, що Україна, разом з Центральною Азією сприймається її населенням як висококоруптивна держава. За шкалою, в якій 0 означає тотальну коруптивність держави, 10 – практичну відсутність корупції, у 2009 з результатом у 2,2 бала Україна опинилася на 146-153 місці серед 180 країн, охоплених щорічним індексом. ❑

5. Нормативно-правове регулювання національних фінансових систем.

6. Соціокультурні аспекти функціонування національних фінансових систем.

Генеральний інформаційний партнер – фінансово-економічний тижневик "Україна Бізнес Ревю".

Конференція відбудеться на базі осередку творчої праці Академії фінансів міста Варшава у місцевості Ритро-Суха Струга на півдні Республіки Польща.

За довідками звертайтеся, будь ласка, до оргкомітету конференції: тел/факс: (04497) 62-788, e-mail: cfm@asta.edu.ua